

РЕШЕНИЕ

№ 3050

гр. София, 09.05.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 71 състав,
в публично заседание на 17.04.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Мирослава Йорданова-Великова

при участието на секретаря Ася Лекова, като разгледа дело номер **11978** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството по делото е по реда чл. 145 и сл. АПК.

Образувано е по жалба на Р. С. Б. – л. св., срещу отказ на началника на Затвора- [населено място], обективизиран в Резолюция на молба с рег. № 18468/20.11.2023 г. по описа на Затвора- [населено място] да бъде признато за работни дни времето от 17.05.2023 г. до 26.09.2023 г., през което е в сила заповед № 233/17.05.2023 г., отменена с Решение № 6729/07.11.2023 г. по адм. Д. № 5647/2023 г. по описа на АССГ на осн. чл. 178, ал.1 от ЗИНЗС и чл. 41, ал. 3 от НК.

В жалбата са наведени доводи, че отказът е постановен в нарушение на материалния и процесуалния закон. Твърди се, че времето през което жалбоподателят не е бил на работа поради уволнение следва да се зачита за трудов стаж. Жалбоподателят счита, че в случая приложение намира разпоредбата на чл. 354, ал. 1 от Кодекс на труда. Сочи, че условията на труд за лишените от свобода се определят от нормите на КТ. Моли за отмяна на оспорения отказ.

В съдебно заседание жалбоподателят Р. С. Б. – л. св., чрез адв. И., поддържа жалбата и моли съда да отмени отказа на началника на затвора. Претендира присъждане на разноски по представен списък по чл. 80 ГПК.

Ответникът - Началникът на Затвора– [населено място], в о.с.з., чрез юрк. К., както и в писмено становище до съда, излага доводи за неоснователност на жалбата и моли за присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Софийска градска прокуратура не изпраща представител.

Административен съд – София град, Трето отделение, 71 състав, след като се запозна с доказателствата и доводите на страните, намира за установена, следната фактическа обстановка:

Жалбоподателят Р. С. Б. изтърпява наказание „лишаване от свобода“ в Затвора– [населено място].

Със заповед № 31/10.01.2023 г. началникът на Затвора– [населено място], съгласно чл. 80, ал.1, т.5 и ал. 2 от ЗИНЗС и на основание чл.175 от ППЗИНЗС във връзка с протокол от разпределение № 3/10.01.2023 г., както и постъпила молба от л.св. Р. Б. - 12 група, е възложил на лишения от свобода да работи като чистач обща баня – 12 група. Със заповед № 233/17.05.2023 г. на началника на Затвора- [населено място] е отменена заповед № 31 от 10.01.2023 г., с която на л. св. Б. е възложено да работи като чистач обща баня – 12 група. Заповедта е обжалвана по съдебен ред и е отменена като незаконосъобразна с решение № 6729/07.11.2023 г. по адм. Д. № 5647/2023 г. по описа на АССГ. Със Заповед № 478/26.09.2023 г. на началника на затвора- [населено място] Б. е възложено да работи като чистач на фитнес- залата в затвора. От жалбоподателя е депозирана молба с рег. № 18468/20.11.2023 г. по описа на Затвора- [населено място] до началника на затвора, с която е поискал времето, през което не е работил като чистач на обща баня- 12 група, а именно периода от 17.05.2023 г. до 26.09.2023 г., на която дата е бил назначен като чистач на фитнес зала, да му бъде признато за работни дни по смисъла на чл. 178, ал. 1 от ЗИНЗС и чл. 41, ал. 3 от НК. В настоящото производство е обжалван отказ на началника на Затвора- [населено място], обективиран в Резолюция на молба с рег. № 18468/20.11.2023 г. по описа на Затвора- [населено място] да бъде признато за работни дни времето от 17.05.2023 г. до 26.09.2023 г., през което е в сила заповед № 233/17.05.2023 г., отменена с Решение № 6729/07.11.2023 г. по адм. Д. № 5647/2023 г. по описа на АССГ на осн. Чл. 178, ал.1 от ЗИНЗС и чл. 41, ал. 3 от НК.

При така установеното от фактическа страна, съдът достигна до следните правни изводи

Жалбата е подадена в законоустановения срок от надлежна страна, при спазване изискванията на закона, срещу административен акт, който подлежи на оспорване по съдебен ред. Съгласно § 46 ал.1 от ДР на ЗИНЗС (Нов – ДВ, бр. 105 от 2020 г.), разпоредбите на АПК се прилагат и в случаите, когато не е предвидено изрично в този закон обжалване на индивидуални административни актове на органите по изпълнение на наказанията. Производствата се разглеждат пред административния съд по местоизпълнение на наказанието. Решението на съда е окончателно. В случая не е предвидено обжалване на процесния отказ нито по административен, нито по съдебен ред. Допустимостта на жалбата се обуславя и от разпоредбата на чл. 120, ал. 2 от Конституцията на Република България, според която гражданите и юридическите лица могат да обжалват всички административни актове, които ги засягат освен изрично посочените със закон. В този смисъл е и съдебната практика, поради което същата е процесуално допустима.

Разгледана по същество, жалбата е неоснователна по следните съображения:

Според чл. 146, вр. чл. 168 АПК съдът следва да провери актът издаден ли е от

компетентен орган и в предписаната от закона форма, спазени ли са материалноправните и процесуалноправните разпоредби и съобразен ли е актът с целта на закона. При проверката на административния акт, съдът не е обвързан от основанията, въведени от оспорващия.

В тази връзка съдът установи, че оспореният акт е издаден от компетентен орган в пределите на неговата законова компетентност по място, време и степен. Оспорената резолюция е издадена в законоустановената писмена форма.

Уредба на режима на извършване на трудова дейност от лишените от свобода граждани се съдържа в ЗИНЗС и Правилника за приложение на ЗИНЗС /ППЗИНЗС/. Съгласно чл. 77, ал. 1 от ЗИНЗС „по време на изтърпяване на наказанието лишените от свобода имат право на подходяща работа“. Ал. 2 от с.з. предвижда, че „по възможност предпочитанието на лишения от свобода към конкретен вид работа се удовлетворява“. Съгласно ал. 3 от с.з. „участието в трудова дейност се стимулира и отчита при определяне степента на поправка и превъзпитание“. Буквалното и систематично тълкуване на тези разпоредби обосновава извод, че лишените от свобода извършват трудова дейност доброволно с оглед постигане на по-общата цел на наказанието - да се поправи и превъзпита осъденият към спазване законите и добрите нрави /арг. от чл. 36, ал. 1 от НК/. Съгласно чл. 163, ал. 1 от ППЗИНЗС „участието на лишените от свобода в трудова дейност има за цел тяхното превъзпитание, придобиване и повишаване на професионална квалификация и ресоциализацията им“. Тази дейност съгласно нормативната уредба се явява по-скоро форма на социализация и ангажиране на поправителния потенциал на лицата за адаптирането им към обществото след изтърпяване на наказанието. Именно затова е предвиден стимул под формата на намаляване на наказанието с признаването на два дни работа за три дни лишаване от свобода – чл. 41, ал. 3 от НК. Стимулира се също така обучението по време на изтърпяване на наказанието съгласно чл. 178, ал. 4 от ЗИНЗС, който предвижда, че на лишените от свобода, които не работят и са включени в общообразователно обучение, курсове за придобиване на специалност или за повишаване на квалификация, както и в специализирани програми за въздействие, се зачитат работни дни за времето на присъствието им на учебни занятия. Следователно, с ангажирането на лишените от свобода в извършването на работа не се цели производителност на труда им и последният няма значението, което се влага в типичните трудови правоотношения, на престоиране на трудов резултат като насрещна престация срещу получено възнаграждение. Възмездността е основна и съществена характеристика на трудовото правоотношение. Такава липсва при извършването на труд от лицата, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“, може да се каже, че е модифицирана с оглед специфичното положение на тези лица – насрещната престация на другата страна по правоотношението /държавата/ се изразява в намаляване на наказанието. Алтернатива на това разрешение няма в КТ. С оглед на това е обоснован изводът, че не следва да се прилагат разпоредбите на трудовото законодателство в цялост към трудовата дейност, извършвана от лишените от свобода, без да се държи сметка за спецификите на правоотношението.

В този смисъл, лишените от свобода „се назначават“ на определена длъжност със заповед на началника на затвора по писмено предложение на инспектор по социални

дейности и възпитателна работа - чл. 62, ал. 1 от ППЗИНЗС, тоест в случая липсва договорното начало, характерно за трудовите правоотношения, както и състезателното начало характерно за избора и конкурса. С оглед на това следва да се има предвид, че тези правоотношения са свързани с извършването на трудова дейност, но не са трудови, съответно служебни. Поради това спрямо тях следва да се прилагат само онези разпоредби на КТ, към които препращат ЗИНЗС и ППЗИНЗС. В тази връзка към уредбата на извънредния труд, трудова злополука, почивките и отпуските, както и безопасните условия на труд препращат чл. 79 и сл. от ЗИНЗС, както и чл. 58 и сл. от ППЗИНЗС. Съгласно чл. 172 ППЗИНЗС продължителността на работния ден, продължителността на работната седмица, минималната междудневна и междуседмична почивка се определят съобразно нормите на трудовото законодателство, като лишените от свобода имат право на намален работен ден наравно със съответните категории работници и служители. Съгласно чл. 175, ал. 1 от ППЗИНЗС доброволният труд по чл. 80 от ЗИНЗС се възлага от началника на затвора, поправителния дом или затворническото общежитие. Самото наказание обаче по смисъла на чл. 36 от НК има своето поправително и превъзпитателно отношение спрямо признатото за виновно лице в съответствие със закона. Съгласно чл. 41 ал. 1 от НК изтърпяване на наказанието лишаване от свобода се съпровожда с подходящ, съответно заплатен общественополезен труд, чрез който се цели превъзпитанието на осъдените, както и създаването и повишаването на тяхната професионална квалификация. Както беше посочено, ал. 3 на същата норма дава привилегия на тези, които работят да намалят присъдата си като два дни работа се зачитат за три дни лишаване от свобода. По аргумент на по силното основание обаче положението труд по време на изпълнение на наказанието лишаване от свобода не би следвало да се зачита за трудов стаж, тъй като съгласно чл. 43, ал. 1 изр. 2 от НК положението поправителен труд като пробационна мярка не се зачита за трудов стаж, макар както гласи изр. 1 от посочената норма тази мярка да се изпълнява по местоработата на осъдения и да се правят удържки от трудовото му възнаграждение. След като по отношение на поправителния труд като пробационна мярка не се предвижда зачитане на трудовия стаж на осъденото лице, то на по силно основание положението труд като дни по време на изтърпяване на наказанието лишаване от свобода също не би следвало да се зачита за трудов стаж. С оглед особеното положение, което лишените от свобода имат в обществото, то следва да се отбележи, че не съществува правна възможност спрямо тях да важат правилата за сключване на трудов договор, доколкото трудовото правоотношение при лишените от свобода не възниква по силата на свободен избор, конкурс или избор, а по силата на административен акт- решение на комисията по чл. 35 от ППЗИНЗС вр. чл. 165 от ППЗИНЗС. Изискванията на чл. 173, ал. 2 от ЗИНЗС досежно подходящите условия за работа, на чл. 174, ал. 2 от ЗИНЗС и на чл. 175 от ЗИНЗС по отношение възнаграждението се регулират от трудовото законодателство именно с оглед да се гарантира достойнството, здравето и да не се наблюдава унижително отношение спрямо лишените от свобода по време на трудовия процес. Издаването на трудова книжка обаче и зачитането на трудов стаж не е измежду законовите изисквания за полагане на труд от лишените от свобода, доколкото законодателят е възприел идеята, че положението от тях труд ще има значение единствено и само за намаляване размера на наказанието и за неговото заплащане /чл. 78, ал. 1 и 2 ЗИНЗС/. В тази насока не би могло да се приеме, че отделните затвори биха могли да се възприемат като работодатели на работещия

лишен от свобода.

По изложените съображения настоящият съдебен състав приема, че правоотношенията по полагане на труд от лишените от свобода не са трудовоправни, съответно страните нямат качеството на работник и работодател. По тази причина и спрямо затворническата администрация не следва да се прилагат разпоредбите на чл. 347 и сл. от КТ. Съответно и положеният от лишения от свобода труд не се зачита за трудов стаж, той е зачетен с оглед особеното положение на последния, като се признава за основание за намаляване на наложеното наказание. Поради това за затворническата администрация не съществува задължение за издаване на трудова книжка на лишения от свобода и отразяване на съответните обстоятелства в нея, включително трудов стаж.

По позоваването на чл. 175, ал. 2 от ЗИНЗС, съдът намира, че видно от буквалното тълкуване на нормата, спрямо лишените от свобода се прилагат разпоредбите на трудовото законодателство единствено по отношение на условията за работа. Тя не съдържа директно препращане към цялата уредба, което становище беше развито от процесуалния представител на жалбоподателя.

Предвид изложеното, настоящия състав счита, че оспореният отказ е законосъобразен, като издадена от компетентен орган, в предвидената от закона форма, при липса на нарушение на административно- производствените правила и в съответствие с материалния закон и неговата цел, а жалбата на Р. С. Б. като неоснователна следва да бъде отхвърлена изцяло.

При този изход на делото, на основание чл. 143 и чл. 144 от АПК, във връзка с чл. 78, ал. 8 от ГПК, във връзка с чл. 37 от Закона за правната помощ и чл. 25, ал. 1 от Наредбата за заплащане на правната помощ, на ответника следва да бъдат присъдени разноски в размер на 100 лв. за юрисконсултско възнаграждение.

Воден от горното и на основание чл. 172, ал.2 от АПК, Административен съд София – град, III отделение, 71 състав,

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ жалба на Р. С. Б. – л. св., срещу отказ на началника на Затвора- [населено място], обективиран в Резолюция на молба с рег. № 18468/20.11.2023 г. по описа на Затвора- [населено място] да бъде признато за работни дни времето от 17.05.2023 г. до 26.09.2023 г., през което е в сила заповед № 233/17.05.2023 г., отменена с Решение № 6729/07.11.2023 г. по адм. д. № 5647/2023 г. по описа на АССГ на осн. Чл. 178, ал.1 от ЗИНЗС и чл. 41, ал. 3 от НК.

ОСЪЖДА Р. С. Б. – л. св., да заплати на ГД “Изпълнение на наказанията“ – Затвора [населено място] сумата от 100 /сто/ лв., представляваща разноски за юрисконсултско възнаграждение.

Решението не подлежи на обжалване, съгласно § 4б, ал. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗИНЗС.

СЪДИЯ:

